

REDACTIONEEL GEDEELTE

NA DERTIG JAREN

1894—1924

Op de Vergadering van het Algemeen Bestuur van de Vereeniging „Tijdschrift voor Tandheelkunde”, gehouden op 2 Maart j.l., is het feit herdacht, dat met de afsluiting van den vorigen jaargang ons orgaan zijn dertigste levensjaar vol-eindde. Den avond te voren hadden zich redacteuren en het Algemeen Bestuur, leden van het oude „Gezelschap” en enkele andere „Officials” aan een feestmaal vereenigd en hoewel daar helaas eenige bekende gezichten ontbraken, bleek het aantal geen beletsel om dit merkwaardig jubileum op luisterrijke wijze te vieren.

Wij willen het ook te dezer plaatse niet onopgemerkt voorbij laten gaan en wij hebben gemeend, dat een klein historisch overzicht de belangstelling van onze lezers zou hebben. Enkelen hunner zal het lang vervlogen dagen voor den geest roepen, maar ook de anderen kunnen niet onverschillig zijn voor de lotgevallen gedurende deze lange reeks van jaren van het orgaan, dat thans zulk een belangrijke plaats in ons nationaal tandheelkundig leven inneemt. Het is daarom dat wij zullen trachten U dezen langen, een menschenleeftijd langen weg, waarlangs ons Tijdschrift opgroeide tot wat het nu is, zij het dan ook spaarzaam te verlichten.

Dat deze weg niet over rozen ging zal U wel niet verwonderen. Het pionierswerk in een land als het onze met zijn kwantitatief zoo geringe kracht is steeds in handen geweest van een zeer beperkt aantal mannen. Destemeer bewondering dwingt het af hoe deze collega's wier namen wij alle kennen, den strijd blijvend hebben weten aan te binden met

de lauwheid dergenen wier professie zij trachtten te verheffen, met de tegenwerking van hen die aan de opbloeiende tandheelkunst slechts noode en o, zoo langzaam de aandacht moesten gaan wijden die zij gebiedend van hen begon te eischen. Van dezen pioniersarbeid is het Tijdschrift een waar monument.

Aan W. J. ter Kuile Lemker komt de eer toe den stoot te hebben gegeven aan de oprichting van een tandheekundig orgaan. Dat was in 1894. De thans reeds lang ontbonden Ned. Tandmeesters-Vereeniging nam de zorg van het Tijdschrift op hare schouders en droeg de leiding van zaken op aan een „verantwoordelijke commissie” waarin o. a. zaten de Heeren Grevers en H. B. de Jonge Cohen, welke laatste daarmede zijn drie en twintig-jarige loopbaan als redacteur-gérant aanving.

Aangezien het Tijdschrift in de periode van 1894 tot 1903 dus geen zelfstandig orgaan was, zullen wij over dezen tijd kort zijn. Medewerkers waren o.a. E. Stark, B. Frank, C. Schäfer, Bölger en Greeter. ¹⁾ Doch de groote stuwkracht ging voornamelijk uit van den Heer J. Grevers en hij was het dan ook die tien jaar later zijn zin wist door te drijven en het Gezelschap „Tijdschrift voor Tandheekunde” op te richten, dat het beheer van de Ned. Tandmeesters Vereeniging overnam. In de constitueerende vergadering op 2 Juli 1903 zeide de Heer Grevers:

„Heden is in Nederland een gewichtige dag aangebroken voor de Tandheekunde, want van dezen dag af zal het moeten blijken of het Tijdschrift zal kunnen worden een machtige hefboom van den tandheekundigen stand en wetenschap, onafhankelijk van elke vereeniging of categorie, doch een zuivere afspiegeling van al hetgeen zich in ons vaderland op tandheekundig gebied afspeelt.”

¹⁾ De eerste z.g. „Verantwoordelijke Commissie” bestond uit: E. Stark, J. E. Grevers, W. J. ter Kuile Lemker, Carl Schäfer en H. B. de Jonge Cohen.

Het is hier voorzeker de plaats den Heer Grevers hulde te brengen voor dezen stap in de goede richting. Dat een orgaan als het onze door dit besluit zijn belangrijke rol in de verheffing van onze professie veel krachtiger zou kunnen spelen heeft de geschiedenis wel uitgewezen. En wel was het jammer, dat de Heer Grevers, die gedurende een reeks van jaren trouw het Tijdschrift met zijn activiteit heeft gesteund en door de grootste misère heeft heengeholpen, in later jaren door de gewijzigde omstandigheden, van het Tijdschrift is vervreemd. Het is dan ook met te meer genoegen dat wij na een lange afwezigheid zijn naam weer boven een bijdrage hebben mogen lezen en vaker weer zullen lezen!

Het in 1903 opgerichte gezelschap bestond uit de Heeren: Grevers, Hamer, Anema, Bölgger, v. d. Hoeven, L. Frank, Ter Kuile Lemker, Witthaus, de Boer en Dentz. Verder traden toe in 1904: Coebergh, in 1905 Schutte, in 1906 de Vries, in 1908 Klinkhamer in 1909 Duyvensz, in 1912 Bakker en v. Hasselt, in 1913 Koldewijn, in 1915 da Costa. Het Tijdschrift verscheen elke twee maanden. De Redactie-leiding was in handen van een Dag. Bestuur bestaande uit voorzitter, secr. gérant, penningmeester en drie leden, maar over de opname van copie besliste in laatste instantie de Algemeene Vergad., die vóór de verschijning van elk nummer bijeen kwam. Het is duidelijk, dat een dergelijke regeling, een zooveel hoofdige leiding tot allerlei conflicten aanleiding gaf, die dan ook niet zelden voorkwamen, en de goede harmonie op ernstige wijze bedreigden. Daarbij komt nog, dat na het luwen van het eerste enthousiasme de werklust der gezelschapsleden — en zij behoorden aanvankelijk tot de weinigen, die op wetenschappelijk gebied iets presteerden — aanmerkelijk begon te dalen, zoodat er nogal eens gebrek aan copie was, ook al werden geregeld de „Handelingen” van het Ned. Tandheelkundig Genootschap, volgens getroffen overeenkomst gepubliceerd. Wanneer wij dan nog bedenken dat ook de financiële exploitatie lang niet van een leien dakje ging (in 1904 ± 75 abonnees) en er na het even te veel oploopen der

cliché-rekening bijna constant geld bij moest, hetgeen de leden uit hun privé-middelen hadden aan te zuiveren, dan vloeit ons een woord van eerbiedige hulde uit de pen aan dit gezelschap dat gedurende een vijftiental jaren den moed en de volharding heeft bezeten het Tijdschrift om al die klippen heen te loodsen! Natuurlijk waren er ups en downs. Krachtig persoonlijk ingrijpen van enkele geestdriftige voorzitters, van wie ik vooral Grevers en Schutte wensch te noemen, deden de zaken wel weer eens opfleuren. Na de ernstige inzinking in 1907, wanneer we de maatregel zien nemen het Tijdschrift in drie afleveringen te doen verschijnen, kwam de opleving in 1909 en 1910, die in 1911 tot het besluit leidde het Tijdschrift maandelijks te doen verschijnen. Helaas, deze sprong bleek wat groot. Men had zijn krachten weer eens overschat en..... op den donkeren 1 Maart 1913 komt van de bestuurstafel het voorstel het Tijdschrift voor Tandheelkunde op te heffen..... overleden door gebrek aan copie.

Eenige van de voornaamste klachten willen wij U niet onthouden. Zoo verweet men het tandheelkundig centrum te Utrecht zijn volhardende stilzwijgendheid en bleek het refereeren van een boek of artikel iets dat soms jaren tijds kostte.

Maar ook deze bedreiging met een smadelijken dood heeft het Tijdschrift overleefd. Het waren nu vooral de jongeren als v. Hasselt (lees zijn geestdriftigen oproep in het Juni-nummer van 1913) en Klinkhamer, die van geen wijken wilde weten en meenden, dat er aan de leiding van het Tijdschrift wel iets haperde. Het toen aangenomen voorstel-Klinkhamer om de copie in rubrieken te verdeelen en deze rubrieken onder leiding te stellen van een verantwoordelijk redacteur is het begin geweest van een algeheele reorganisatie, die zich in de volgende jaren ontwikkelde en die culmineerde in de overdracht van het Tijdschrift aan de drie vereenigingen, die op 1 Jan. 1919 het beheer op zich namen. Deze evolutie is niet zonder vaak heftigen strijd gegaan en men kan meevoelen met de oude generatie, die zich tot zelfs het laatste oogenblik met hand en tand heeft verzet tegen de overgave van haar

eigendom, waaraan zij met vaak groote opofferingen hun langjarige liefde en zorgen had besteed.

Een lofwaardige poging om verbetering te brengen in de leiding van zaken werd gedaan door de commissie, benoemd naar aanleiding van de bekende circulaire-Klinkhamer en waarin behalve deze zitting hadden: de Boer, v. Hasselt en Bakker. De voorstellen van deze commissie leidden in 1916 tot het instellen eener eenhoofdige leiding, in den vorm van een hoofdredacteur, bijgestaan door drie redacteurs. Hiertoe werden respectievelijk Bakker en Coebergh, Klinkhamer en van Hasselt benoemd. Hoezeer dit ook als een verbetering dient te worden beschouwd, de groeiende strooming, die het nationaal orgaan in handen der vereenigingen wenschte te zien was niet meer tegen te gaan. De nieuwe Maatschappij tot Bev. der Tandheelkunst vroeg medezegging in de redactie ter behartiging harer sociale belangen. En ten slotte deed de onophoudelijke stijging van de exploitatiekosten de laatste tegenstand breken. Op de Vergad. van 20 April 1917 werd in principe tot overdracht besloten, welk besluit op 1 Jan. 1919 in werking trad.

De instelling van het Hoofdredacteurschap had een einde gemaakt aan de met recht ongewenschte veel-hoofdige leiding. Na het aftreden van den redacteur-gérant verviel men echter spoedig in een ander uiterste en werd de toenmalige Hoofdredacteur practisch vrijwel alleen belast met het redactioneel en administratief beheer. Over de fouten die dit andere uiterste aankleven wenschen wij niet nader uit te weiden. In 1920 trad de Heer Bakker af en kreeg de Redactie zijn tegenwoordige samenstelling.

Rest ons nog een enkel woord te zeggen over de thans achter ons liggende drie jaren, maar alvorens daartoe over te gaan willen wij op deze plaats hulde brengen aan de nagedachtenis van Bernard Frank, Dr. C. v. d. Hoeven en H. B. de Jonge Cohen, die hunne beste krachten aan het Tijdschrift hebben gegeven, de laatste zeker niet het minst.

Het Algemeen Bestuur heeft op de jongste vergadering ge-

meend de tegenwoordige functionarissen wederom voor drie jaren met het beheer te moeten belasten. De redactie aanvaardt die taak met blijmoedigheid en vertrouwen en zij brengt hier gaarne dank voor de welwillende medewerking die zij gedurende haar optreden van alle zijden heeft mogen ondervinden. De redactionelee hemel, waarin wij nu, vergeleken bij boven aangehaalde perioden leven, wat de economische kant betreft, is alleen niet voldoende om van een bloei te kunnen spreken. Niet een gunstige exploitatie, de inhoud is het criterium! En op dezen inhoud gelooven wij niet zonder tevredenheid te mogen terugzien. Wij doen een dringend beroep op de collega's, dat dit zoo moge blijven. En mag de waarde van het aangebodene niet altijd op het peil staan, dat ge zoo gaarne zoudt zien, men bedenke, dat ook de minder wetenschappelijken onder ons het Tijdschrift lezen en gelukkig kunnen zijn met een wenk voor de praktijk. En — zou het bij andere vakorganen zooveel beter zijn?

De verdeeling der lasten door de drie krachtige vereenigingen maakt een behoorlijke exploitatie zonder te groote opofferingen mogelijk. Maar wij herhalen het, niet dit is het wat den doorslag geeft. Aan U, Nederlandsche tandheekkundigen is het te zorgen, dat ons orgaan inderdaad blijve „een hefboom van onzen stand en wetenschap”. Gunt ons de primeur Uwer onderzoekingen. Zendt ons alles wat ge op Uw tandheekkundig hart hebt, wetenschappelijk of sociaal. Slechts dan zal de tot slot door ons uitgesproken wensch worden vervuld, dat onze nakomelingen tot in lengte van dagen mogen spreken van een zelfde voldoening als wij thans, aan het einde van het dertigste levensjaar van ons orgaan!

G. D. M.